

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa M. B.  
przeciwko K. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.  
o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 18 listopada 2020 r.,  
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i  
Ubezpieczeń Społecznych w K.  
z dnia 17 maja 2019 r., sygn. akt VII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 17 maja 2019 r., po rozpoznaniu apelacji pozwanej K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., zmienił wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 lipca 2018 r. w ten sposób, że zasądzoną na rzecz powódki M. B. kwotę 49.440 zł tytułem wynagrodzenia za pracę wraz z odsetkami obniżył do kwoty 49.241,29 zł, zaś w pozostałym zakresie oddalił apelację.

Pozwana spółka zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 151<sup>4</sup>

§ 1 k.p., przez uznanie, że powódka nie pełniła stanowiska kierowniczego i pracowała na równi z resztą zespołu, podczas gdy samodzielność w wypłacaniu premii innym pracownikom, ustalanie dodatkowych obostrzeń lub zakazów i nakazów w zakładzie pracy (np. nagrody za brak palenia tytoniu) i podzlecanie prac innym pracownikom, świadczą o pracy na wyższym - a nie na równi z resztą zespołu - poziomie, co pozbawiać powinno powódkę uprawnienia do żądania zapłaty za godziny nadliczbowe. Dodatkowo skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania: 1/ art. 321 w związku z art. 385 i art. 391 § 1 k.p.c., przez nieuwzględnienie zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 321 k.p.c., podnoszonego w apelacji powoda; 2/ art. 322 w związku z art. 385 i art. 391 § 1 k.p.c., przez nieuwzględnienie zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 322 k.p.c., polegającego na jego nieuzasadnionym zastosowaniu i wykorzystaniu do ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (liczby godzin nadliczbowych, ich częstotliwości i wartości), co jest sprzeczne z dyspozycją powołanego przepisu; 3/ art. 328 w związku z art. 385 i art. 391 § 1 k.p.c., przez pominięcie wyjaśnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, tj. wskazania, jakie kwoty poszczególnych żądań (należności głównej za poszczególne okresy i skapitalizowanych odsetek) składają się na zasądzone na rzecz powódki roszczenie, co uniemożliwia dokonanie kontroli kasacyjnej orzeczenia, ponieważ nie pozwala na weryfikację prawidłowości dokonanych wyliczeń i miało wpływ na wynik sprawy, gdyż dowodzi, że Sąd drugiej instancji nie zweryfikował poprawności rzeczonych wyliczeń; 4/ art. 187 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. w zakresie, w jakim przerzucony został na pozwaną spółkę ciężar dowodu odnośnie do tego, że powódka nie świadczyła godzin nadliczbowych, bądź też świadczyła je w innej wysokości; 5/ art. 233 k.p.c., przez poczynienie przez Sąd drugiej instancji dowolnego ustalenia w ślad za Sądem pierwszej instancji, polegającego na przyjęciu, że powódki nie obowiązywał żaden target mimo, że takie ustalenie nie wynika z żadnego materiału dowodowego.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na

podstawie „art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.”, albowiem - w jej ocenie - w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) i istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.), a skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). W uzasadnienie powyższego wniosku skarżąca odwołała się do analizy art. 322 k.p.c. i orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazując, że przepis ten może być stosowany w sprawach o wynagrodzenie za pracę, natomiast nie może mieć zastosowania do ustalenia samej podstawy odpowiedzialności pozwanego, jak to uczynił w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji, a za nim Sąd drugiej instancji. W dalszej części skarżąca polemizowała z ustalonym stanem faktycznym, podnosząc, że powódka nie podała żadnych propozycji ani ram czasowych lub wymiaru pracy w nadgodzinach, poza wspomnieniem udziału w kilku imprezach plenerowych. W ocenie skarżącej, art. 322 k.p.c. nie mógł znaleźć zastosowania w zakresie, w jakim ciężar dowodu został przerzucony na powódkę, zaś to na pozwanej spółce spoczywał obowiązek wykazania, w jakim rozmiarze powódce nie należy się dochodzone roszczenie. Skarżąca poddała pobieżnej analizie również art. 321 § 1 k.p.c., odnosząc się do ustaleń faktycznych i podkreślając, że powódka nigdy nie skonkretyzowała liczby przepracowanych nadgodzin ani nie sprecyzowała żadnych okoliczności w tym zakresie, a Sąd orzekł ponad żądanie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do

rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli

Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wreszcie co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX

nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Powołane przez skarżącą okoliczności nie uzasadniały przyjęcia skargi do rozpoznania w oparciu o zarzut oczywistego uzasadnienia tylko proceduralnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia (art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2), bez nawiązania do zarzutu

naruszenia przepisów prawa materialnego, które były podstawą negatywnego dla skarżącej wyrokowania.

Skarżąca nie sformułowała też żadnego zagadnienia prawnego zgodnie ze wskazanymi wyżej wytycznymi, ani nie uzasadniła potrzeby wykładni przepisów prawa. Podała jedynie pobieżnej analizie art. 321 § 1 oraz 322 k.p.c., opierając swoje wywody w przeważającej mierze na kontestowaniu ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Wprawdzie podstawą skargi kasacyjnej może być naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tyle że z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub sądowej oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.). W przedmiotowej sprawie zarówno zarzuty, jak i uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie rzeczy sprowadzały się do niedopuszczalnej polemiki z poczynionymi przez Sąd Okręgowy ustaleniami faktycznymi, z których wynikało, że nie doszło do zmiany stanowiska pracy powódki na stanowisko kierownicze, tj. powierzenia jej obowiązków kierowania wyodrębnioną jednostką organizacyjną, skoro powódka nadal miała obowiązki w zakresie osobistej sprzedaży usług i produktów strony pozwanej. Taka konkluzja zgodna jest z poglądami prezentowanymi w judykaturze. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2009 r., II PK 149/08 (OSNP 2010 nr 17-18, poz. 210) stwierdził, że tylko kierownicy, którzy - podobnie jak osoby zarządzające zakładem pracy - sprawują funkcję zarządzania, tyle że pomniejszoną do skali wyodrębnionej komórki organizacyjnej, mogą być zatrudniani bez prawa do odrębnego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych (art. 151<sup>4</sup> § 1 k.p.). Również w wyroku z dnia 8 marca 2011 r., II PK 221/10 (OSNP 2012 nr 9-10, poz. 111) Sąd Najwyższy nawiązując do zagadnienia różnicowania pozycji osoby zarządzającej zakładem pracy i kierownika wyodrębnionej komórki organizacyjnej, podkreślił, że nie uprawnia do tego treść art. 151<sup>4</sup> § 1 k.p., który w jednym rzędzie stawia obie te kategorie zatrudnionych. Dlatego też pracownik, który - kierując wyodrębnioną komórką organizacyjną - wykonuje równocześnie pracę na równi z członkami kierowanego zespołu, nie może być uznawany za kierownika w rozumieniu art. 151<sup>4</sup> § 1 k.p. i pozbawiony prawa do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2016 r. III PK 118/15).

W konsekwencja Sąd drugiej instancji przyjął, że powódka świadczyła pracę w godzinach nadliczbowych, którą wykonywała w interesie pracodawcy, zaś strona pozwana nie prowadziła ewidencji czasu pracy pracowników, do czego była zobowiązana na mocy art. 149 § 1 k.p. Z tych względów Sąd Okręgowy zastosował art. 322 k.p.c., przyjmując, że powódka świadczyła pracę w godzinach nadliczbowych w wymiarze co najmniej jednej godziny dziennie i zasądził na jej rzecz stosowne wynagrodzenie. Celem procedury kasacyjnej nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena, które usuwają się spod rozeznania kasacyjnego w rozumieniu art. 398<sup>3</sup> § 3 i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 98 k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398<sup>21</sup> k.p.c.